

Een moeder met zeven kinderen en duizend poppen

door Nannie van Wehl.

IN 't hart van Duitschland, in Bad Köthen aan de Saale, woont een vrouw, wier naam over de heele wereld bekend is, omdat ze zoveel kinderen gelukkig heeft gemaakt met haar poppen.

Ongeveer dertig jaar geleden trouwden Max en Käthe Kruse met elkaar. Hij was een zeer bekend beeldhouwer; moeds werken van hem staan in de Bertjnsche en andere Duitche musea.

Het paar ging in Ascona wonen, een dorp in de streek der schoone Italiaansche meren, waar zeer veel kunstenaars gevestigd waren.

Hun eerste kindje was een dochtartje en ze noemden het Hanserle. Toen deze

een zusje kreeg, heette dat Pifi. Na een paar jaar waren er drie zusjes bij elkaar: Hanserle, Pifi en Mimarle.

Die kleine dingen wilden poppen hebben, dat spreekt. Mama'stje Kruse reisde naar Locarno, de dichtstbijzijnde stad, en ging naar een speelgoedwinkel. Maar toen ze de poppen goed bekeek en in de handee nam, voed ze ze allemaal veel te leelijk en te hard. Ze praatte er met vader Kruse over en die wou heelemaal niets van de winkelpoppen weten. Wat! zijn kinderen zouden poppen krijgen met breekbare hoofden en elastiek in hun lijf! En met die onmogelijke beenen, die alleen maar zitten en niet staan konden, met lijven die aanvoelden,

of ze wel harde bobbelz aiten! En dan het verdriet van een kind, als de poppenkop brak, of de hjm van de pruik lostien! Neen, als er in Loearno geen andere poppen te koop waren, dan moesten de kindertjes het maar kljives doen rust die, welke moeder al heel gauw had gemaakt van een handdoek, twee strotken, een aardappel en wat vuisel. De aardappel vormde het poppenhoofd; een gezicht teekende moeder boven op den lap, die den aardappel omkleedde. De twee strotken met vuisel er omheen maakten met twee tegenover elkaar liggende punten van den handdoek en een paar wollen wantjes, wát aardige armen! Beenen waren niet noodig; die zaten toch maar onder het wlege- of wogendeek, en een babymutsje, over den aardappel met het gattekende gezicht heen, voltooide de pop, waar de meisjes mee sollen knuden, zoo hard ze wilden, en die haar niet het verdriet bezorgen kon uti ofkaar te vallen. Moeder Kätke werd steeds handiger lo het maken van poppen. De

aardappel verving ze door vuisel van witten, de handdoek verdween en maakte plaats voor een lap, in model geknipt. Beenen kregen de nieuwe poppen nu ook. De ledematen werden genaaid va opgevuld, de kop stevig op den romp genaaid. Meer en meer ging het makkel van moeders handen lijken op mooie poppen, die allerlet voordrelen hadden boven de gewone windpoppen. Ze waren onbreek-

baar, prettig om in je armen te nemen, niet te zwaar voor kinderhandjes en toch weer niet zoo licht, dat je er haast van schrok.

Eindelijk kregen de drie meisjes Kruse een broertje: Michiel. Wat bracht hij een vreugde en een geluk aan de familie Kruse! Moeder was in verrukking over haar jongetje, en toen de meisjes weer eens om een pop riepen, maakte ze in haar blijdschap een mou-

pin; ze sou een pop gaan maken, die op Michiel leek. Zoo deed ze en ze beschilderde het poppengesicht met Michiel'sjes trekken. Een pruik kreeg de pop niet. Daar wou Kätke Kruse loontertijd niets van weten. Ze zei: „Kinderen willen altijd kuzemen aan een poppenpruik. Daardoor wordt ze gauw bavelees. Als zoo'n pruik niet goed verzorgd wordt, geeft het een naar gesicht." Ze beschilderde liaver den poppenkop in de kleur van blond of bruin haar en maakte allerleefste nastates en hoedjes, die schattig stonden bij de aardige en leuk verwo-

ond poppenkleertjes. Na Michiel werd een broertje Jochen geboren. Hoe druk mevrouw Kätke het ook had met haar vijf kinderen, ze vond altijd nog wel tijd om een leuke pop te maken.

Onderwijl waren de Kruses voor het verk van den vader naar Berlijn verhuisd, ze woonden daar op een niet groote étage.

In 1810 maakte het Berlijnsche Warenhuis Tietz bekend, dat het een

maakt op stap.

tentoonstelling was houden van zelfgemaakt speelgoed. De vrienden van de Kruses hadden altijd veel plezier gehad in de poppen van moeder Kléthe en haarden hase ovar, een inzending te sturen. Ze gaf 1 sc, zocht wat goedgemaakte poppen uit, stuurde ze naar de tentoonstelling en...

Daar had ze een succes, overweldigend, verbijstend! Van alle kanten vroegen de bewonderaars aan Tiets: „Waar kunnen we zoo'n pop kopen? Hevel er toch dadelijk een voor aas!“ Toen is er heel veel overleg en nagedacht door de Kruses. Het aantal bestellingen was zóó groot, dat moeder onmogelijk zelf alles kon uitvoeren. Werksters aanweten in Berlijn om met haar werken in de kleine woning, waar de vijf kinderen dan toch ook verzorgd moesten worden, dat ging niet. Bovendien kon mevrouw Kruse zelden ongestoord doorwerken. Want de Kruses hadden veel vrienden en bewonderaars, zoowel van zijn als van haar werk, en dat gaf altemaat veel te ver aanloep.

Sedert dien tijd wissel ik geregeld beleven met Kléthe Kruse. Ik had in Duitse tijdschriften van haar succes gelezen en wou er meer van weten. Ze schreef mi:

„In mijn vijfkamerwoning in Berlijn glág het niet langer. Ik ben met man, kinderen en poppen naar Köthen aan de Saale gevlucht, waar 't heerlijk is.“ De Kruses kochten een heel ruim, vrijstaand huis in een grooten tuin. Het

Praktischheit.

veel gemakkelijker was toen de verzorging van de kinderen! Het oudste meisje, Hanserle, paste in den tuin op de kleintjes. „Als ik in die maanden Hanserle niet gehad had,“ schreef de moeder later, „dan had ik niet geweten, wat ik moest begaan.“ Want het was natuurlijk een heel werk, om alles goed aan 't draaien te krijgen daar in Köthen. Mevrouw Kruse nam twintig meisjes uit de streek in dienst en leerde haar het poppenmaaken. Enkele waren talentvol genoeg, om te helpen de gezichtjes te beehilderen. Anders werden aan het poppenkleeveansien gear. Maar geen pop verliet de werkplaats van Kléthe Kruse, waar ze niet zelf de laatste hand aan had gelegd.

Na te zwaeren ande poppen moest maken, bleef ze niet bij de gezichtjes van haar eigen kinderen als model. Ze zocht naar een kindergezichtje, dat lief was en toch niet zoo moeilijk, dat je er haast ongeduldig van werd. Ze wou een uitdrukking op de gezichtjes hebben, die op het onverachtigste af was. Dan kon het poppenmedertje of de poppenvader — mijn eigen zogen heeft wal een plezier gehad van zijn Krusepudvlader — zich verbeelden, dat de pop hollide of lichte, zoolis het in het spelletje uitkavan en hoefde sien maad boos te maken over dat haast plingend lachen van het poppekind.

Kléthe Kruse vud de modellen voor haar poppengezichtjes op de zehilderejes, die Italiaansche, meest Fioren-

tijnsche kindertjes van vierhonderd jaar geleden voorstellen. De Käthe Krusepoppen vonden hun weg in de wereld. Allereerst door heel Duitschland en Oostenrijk, toen naar Frankrijk, Engeland, Amerika en Spanje. Ook naar ons land, al was dat vóór den oerlog slechts een enkele zending.

In 1914 brak de oorlog uit.

Jo het gezin Kruse behoefde geen afscheid te worden genomen. Vader was heel wat ouder dan zijn vrouw; hij was toen al zestig, dus te oud om opgeroepen te worden. En Michiel en Jochem waren nog zoo klein!

Käthe Kruse lieef rustig doorwer-

ken, al was het steeds moeilijker poppen in het buitenland te verkoopen. En naarmate de ood ja het kinnenland steeg, vonden de poppen ook daar veel minder koopers. In Augustus 1919 werd er nog eens een kroetje bij de Kruses geboren. Ze hoopten zoo vurig op den vrede en waren zoo overtuigd, dat deze nu wel spoedig komen zou, dat ze hun jonge Friedebald noemden. Dat beteekent: Spoedig Vrede. In November daarop werd de Veede van Versailles gesloten. Nu bleef de poppenmaak weer. Voore vele poppen diende Friedebald als model. Moeder Käthe verlangde vurig naar een zuster voor Friedebald, doch dat kwam maar niet. Toen maakte ze voor pop Friedebald een zuster en noemde het Isebill. Friedebald en Isebill vormen samen misschien het mooiste stel poppen uit de Kruse-verzameling. In alle catalogi vind-

men het lieve tweetal terug: Friedebald en Isebill in strandpak, in matrosenpakjes, in luchtige zomerkleertjes, in regenkleeding, in trainingpak, in reiskleeren, in nachtgoed, klaar om in bed te worden gestopt.

Het zoo vurig verlangde zuster voor Friedebald bleef uit. Doch er kwam nog een broertje: Max. Friedebald en Max vormen eveneens een aardig poppenpaar.

Moeder Kruse kreeg weer nieuwe ideeën. Ze zag in de pop een prachtig hulpmiddel voor het onderwijs in kinderverzorging aan aanstaande verpleegsters. Ze ontwierp poppen, zoo

groot als een baby van eenige maanden en ook zoo zwaar. Max diende naar als model. Max schijnt een echt slaapkopje te zijn geweest, want alle slapende baby's zijn naar hem gemaakt en dragen zijn troetelnaampje „Droomertje”. In den loop der jaren moest Käthe Kruse er toch wel toe overgaan, den poppen pruiken te geven. Haar kleine klantjes vroegen er om. Doch toen mochten het geen gelijnde vlaspruiken zijn! En zeker geen wollen! Neen, in het linnen van de schadelbekleding liet mevrouw Kruse eekte haren stuk voor stuk vasthechten, net als de pruikenmakers doen. Deze pruiken kunnen gekamd, gevlochten en gegooid worden net als het haar van een mensch. Daardoor wordt een Käthe Kruse-pop wel duur, maar dat heeft een kind er ook wat aan; het kan met de pop spelen zoo veel het wil, er echt zijn

Isebill.

kamerasaaije van maken. En later, als het groot is, wordt de pop tot een dierbaar aandenken. Steeds meer breidden Käthe Kruse haar werk uit. Het laatste nieuws is: poppen voor etalages, om te laten kijken, hoe mooi de kleertjes zijn, die te koop worden geboden, of om een uitstalling aantrekkelijk te maken. „Winkelraamkinderen,” noemt Käthe haar laatste poppen ter grootte van gewone kinders. Friedebald en Max benevens de meisjes, die aan het tafeltje spelen, zijn zoo'n paar „winkelraamkin-

Een „winkelraam kindje”.

deren.” Als zoo-
wie andere kin-
dertjes hebben
Käthe en Fifi
en Käthe ge-
vraagd: „Moeder,
maak eens een
pop?” En toen
heeft Moeder Kruse
poppen gemaakt.
Wij mogen er denk-
baar voor zijn!
Want is er wat iets
aardiger dan een
meisje met een pop-
te zien spelen, vol
heide, vol ernst,
alsof ze een echt
klein moedertje
was? En nu heeft
Käthe Kruse ons
de gelegenheid ge-
geven het kind
vnikamen gelukkig
te maken met de
moeder pop, die
zoo'n beetje naar
wenschen kan.

Gedurende de Parijzer Revolutie in het jaar 1848 leefde te Lyon een zekere barbier, die zich, terwijl hij een zijner vrienden schoor, aldus uit liet.

„Ik wilde, dat ik het hoofd van generaal Castellan zoo in de hand had, als het uwe. Wat zou ik het gauw met hem klaarspeelen.”

Den volgende morgen stijgt tot groote verrassing van den barbier generaal Castellan in volle uniform voor zijn deur af, komt, als een gewone klant, zijn salon binnen en zegt tot den man: „Mijnheer, ik heb gehoord, dat u

den wensch heeft gehad, mijn hoofd in uw handen te willen hebben. Ik vermaak u beleefd, mij te laten scheren.”

Men kan zich voorstellen, wat de barbier voelde. Hij kon geen woord uithengen en verlichtte zijn werk, maar leefde soms een, die de generaal werkelijk ginzar liep.

Toen sluitte van toeh het werk een, richt. De generaal gaf den barbier 2 francs en sprak:

„Het was mij er om te zien, u te loopen, dat ik mij van bedroggingen in het geheel niets aantrek. Wil dat in het vervolg anthouden.”